

«Generaziun Europa»

Tge manegia la giuventegna tranter Tallinn e Budapest?

DA GUIU SOBIELA-CAANITZ

■ **Set pajais da l'anteriu imperi sovietic vegnan commembers da l'Uniu europeica (UE). Lur giuventegna, creschida suenter la vieuta da 1989–1991, n'ha betg pli la veneraziun da bab e mamma per ils Stadis unids.** Quai mussa ina retschertga* ch'il magaziun internaziunal «Newsweek», cun redacziun a New York e stamparia a Winterthur, ha fatg cunzunt en Lattonia, Pologna, Slovachia ed Ungaria.

Rumsfeld sbaglia

L'Estonia (1,5 milliun olmas), la Lettonia (2,4 milliuns), Lituania (3,7), Pologna (39), Slovachia (5,4), Tschechia (10,3) ed Ungaria (10) vegnan 2004 commembras da l'UE, nun che la procedura da ratificaziun na gartegia en in u l'auter da lezs pajais. Lur regenzas han sa mussadas generalmain favuraivlas a la guerra anglosaxona encunter l'Irac; pliras han schizunt gidà tar las operaziuns militaras. En schaner ha quai stimulà Donald Rumsfeld, minister american da defensiun, a ludar «l'Europa nova», t. a. lezs pajais, sco commembers da quai che president *George W. Bush* ha numnà «la

coaliziun da la buna veglia». Datti pia duas Europas, quella «da la buna veglia» cun la Gronda Bretagna, l'Italia, la Spagna euv., ed in'«Europa vegliurda» cun la Belgia, Frantscha e Germania che han sa mussadas malfidaivlas e malengraziavlas envers la gronda alliada americana? Uschè simpel n'è quai betg. Il pievel britannic, il talian ed il spagnol han condemnà la guerra uschè clera-main ch'ils Franzos e Tudestgs. Areguard ils commembers novs da l'UE mussa la retschertga da «Newsweek» che la tenuta da lur giuvenis creschids, la «generaziun Europa», sumeglia a quels da lur contemporans tar ils commembers vegls. Remartgabels èn qua ils giuvenis Polacs. Tar els vala Chicago sco «la segunda citad da Pologna» (p. 36) pervi dals numerus descendents d'immigrads polacs. «La maioritad da la 'generaziun Europa' en Pologna parta la preferenza dals geniturs e tats per ils Stadis unids (...). Ma paucs ord lezza giuventegna han sa rimnads en ina sala da conferenzas da l'Universitad da Warszawa per s'entupar cun in schurnalist da 'Newsweek'. Bliers participants da la sentupada partevan il malesser express da Joanna Sokolowska, studenta da lezza universi-

tad: 'La guerra ha midà mia idea da l'America; questa ha mussà sia arroganza'» (pp. 37–38).

L'antipatia envers l'America crescha

Lez svilup è anc pli cler en auters pajais: «La 'generaziun Europa', (...) gia avant la guerra da l'Irac, era pli sceptica areguard l'America e main engraziavla per la resistenza da questa al communissem e l'Uniu sovietica (...). Retschertgas d'opiniun mussan era che la giuventegna da l'Europa centrala glischna quasi dapertut en in'antipatia adina pli profunda envers ils Stadis unids. Marek Stastny, da l'Institut slovac per affars publics, è scurlattà da sias davosas cifras d'avrigl. El rapporta che be 26% dals giuvenis Slovacs da 21 a 23 onns valiteschian positivamain ils Stadis unids e ch'i saja stà 41% avant in onn (...). Stastny declera quai cun l'impressiun che l'America cun l'Irac veglia sa maschadar memia bler en las chaussas d'auters pajais. L'Institut ungarais da retschertga d'opiniun Median ha chattà ora che bunamain la mesadad da tuts Ungarais na giavischia betg ina rolla da direcziun dals Stadis unids en il mund, avant sis mais eri quai be ina terza part» (p. 37).

«La collisiun da dus munds»

La «generaziun Europa» vegn perencunter adina pli favuraivla a l'adesiun da l'agen pajais a l'UE. «L'Institut letton da retschertga d'opiniun Latvijas Fakti rapporta che var la mesadad dals Lettons la giavischia e che passa 70% da quests aderents haja tranter 18 e 35 onns, entant ch'ils plis opposents hajan sur 55 onns» (p. 37). Ils auturs han fatg observaziuns sumegliantas en Pologna e Tschechia. I manegian ch'il pled «schlargiamet» n'exprimia betg duvidamain la muntada da lezzas set adesius en ina gieda e ch'i saja vairamain «la collisiun da dus munds» (pp. 36–37). Davart l'adesiun vuschan la Lituania ils 11 da matg e la Pologna ils 8 da zercladur. Sche tuts set pajais ratifitgeschan l'adesiun enfin a 2004, cuntanscha l'UE probablmain sia estensiu definitiva a nord da las Carpatas, enfin al Lai Inari en Laponnia, il Lai Peipus en l'Estonia ed il flum polac Bug; quest separava la Pologna da l'Uniu sovietica dapi la segunda guerra mundiala. Durant ils onns suandants duai l'UE lura reglar sias relaziuns cun pajais a vest e sid dal Mar nair.

* **When Worlds Collide, en: «Newsweek», 5 da matg 2003, pp. 36–38.**